

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθμ.: 36382/10)

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΤΥΠΟΙΣ)

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

13 Νοεμβρίου 2014

*Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Ενδέχεται να υποστεί
τυπικές αλλαγές.*

Συμβούλιο της Ευρώπης

Στην υπόθεση Π. κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του
Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζοντας σε συμβούλιο
αποτελούμενο από:

Την Mirjana Lazarova Trajkovska, *Πρόεδρο,*

Τον Paulo Pinto de Albuquerque,

Τον Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο, *Δικαστές,*

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Καθώς και από τον Søren Prebensen, *ασκούντα καθήκοντα Αναπληρωτή Γραμματέα του Διοικητικού Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο τμήματος την 21η Οκτωβρίου 2014,

Εκδίδει την παρακάτω απόφαση, που ελήφθη κατά την ίδια ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από την προσφυγή (υπ' αριθμό 36382/10) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν υπήκοο του ίδιου Κράτους, τον Κύριο Π. Π. («Ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου την 16η Ιουνίου 2010, δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («Η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τους Δικηγόρους Θεσσαλονίκης, τους κ.κ. Α. ΣΠΑΘΗ και Κ. ΤΣΙΤΣΕΛΙΚΗ. Η Ελληνική Κυβέρνηση («Η Κυβέρνηση») αντιπροσωπεύεται από τις πληρεξούσιες του αντιπροσώπου της, τις Κυρίες Φ. ΔΕΔΟΥΣΗ, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και Ζ. ΧΑΤΖΗΠΑΥΛΟΥ, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Με την προσφυγή του ο προσφεύγων παραπονείται για μία παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης εξαιτίας των συνθηκών κράτησης στο Αστυνομικό Τμήμα των Σερρών.

4. Στις 17 Μαρτίου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ**I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ**

Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, Μεταφραστική Υπηρεσία.

République Hellénique, Ministère des Affaires Étrangères, Service des Traductions.

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service.

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

5. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1963. Επί του παρόντος είναι έγκλειστος στη φυλακή της Θεσσαλονίκης.

6. Ύποπτος για την διάπραξη πολλών κλοπών, συνελήφθη στις 22 Δεκεμβρίου 2009 και τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση την επόμενη ημέρα από τη σύλληψή του, επειδή, αν τον άφηναν ελεύθερο, υπήρχε κίνδυνος να διαπράξει καινούργιες παραβάσεις. Στις 26 Ιανουαρίου 2010, η Εισαγγελία Σερρών έδωσε εντολή να μεταφερθεί στην φυλακή της Θεσσαλονίκης.

7. Ο προσφεύγων κρατείτο στα κρατητήρια του πρώτου ορόφου του Αστυνομικού Τμήματος Σερρών από την 24^η Δεκεμβρίου 2009 έως την 15^η Μαρτίου 2010. Η μεταγωγή του ήταν αδύνατη έως τότε, εξαιτίας του υπερπληθυσμού της φυλακής. Κατά την περίοδο της κράτησης του προσφεύγοντος στο κρατητήριο του Αστυνομικού Τμήματος, οι υπόλοιποι κρατούμενοι ήταν, όπως και αυτός, στην πλειοψηφία τους, κρατούμενοι δυνάμει ενταλμάτων προσωρινής κράτησης, οι οποίοι έπρεπε να μεταφερθούν στην φυλακή της Θεσσαλονίκης.

A. Η εκδοχή του προσφεύγοντος

8. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι κρατείτο σε ένα κελί 40 m² μαζί με άλλα 20 ή 30 άτομα κάτω από επικίνδυνες για την υγεία του συνθήκες. Κατά τα λεγόμενά του, η έλλειψη αερισμού έκανε την ατμόσφαιρα αποπνικτική εξαιτίας των άσχημων οσμών και του καπνού από τα τσιγάρα των κρατουμένων. Οι τουαλέτες ήταν πολύ βρώμικες εξαιτίας του υπερπληθυσμού και της έλλειψης καθαρισμού. Ο αριθμός των κλινών ήταν ανεπαρκής, γεγονός που ανάγκαζε κάποιους φυλακισμένους να κοιμούνται κατά γης επάνω σε λιγδιασμένες κουβέρτες. Κανένα γεύμα δεν μοιραζόταν στους κρατούμενους,

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

στον κάθε ένα εκ των οποίων εχορηγείτο το ποσό των 5,85 ευρώ καθημερινά, που ήταν ανεπαρκές για να παραγγείλουν απ' έξω τα τρία ημερήσια γεύματα. Ο προσφεύγων διευκρινίζει επίσης ότι τα κελιά ήταν σκοτεινά, ότι οι κρατούμενοι δεν είχαν καμία δυνατότητα να εκτεθούν στον ήλιο και στον καθαρό αέρα λόγω έλλειψης του προβλεπόμενου χώρου για προαυλισμό.

9. Στις 11 Μαρτίου 2010, ο προσφεύγων αποτάθηκε στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Σερρών για να καταγγείλει τις συνθήκες κράτησης. Δεν φαίνεται να έλαβε απάντηση.

B. Η εκδοχή της Κυβέρνησης

10. Η Κυβέρνηση προσδιορίζει ότι οι χώροι κράτησης στο Αστυνομικό Τμήμα των Σερρών κατασκευάστηκαν το 2002. Δίνει γι' αυτούς την εξής περιγραφή: αυτοί οι χώροι αποτελούνται από τρία κελιά δυναμικότητας έξι ατόμων το καθένα εξ' αυτών, δηλαδή συνολικής δυναμικότητας δεκαοκτώ ατόμων. Σε κάθε κελί, υπάρχουν έξι κλίνες. Δύο από τα κελιά αυτά επικοινωνούν μεταξύ τους με ένα διάδρομο διαστάσεων πέντε επί δύο μέτρων, δημιουργώντας έτσι ένα μεγάλο κελί δώδεκα κλινών, επιφάνειας 40 m². Το τρίτο κελί, έξι κλινών, περιλαμβάνει ένα διάδρομο διαστάσεων πέντε επί ένα μέτρων, συνολικής επιφάνειας 20 m². Οι κρατούμενοι διαθέτουν συνολικά δύο χώρους τουαλετών (ο ένας για τα δύο κελιά και ο άλλος για το τρίτο), οι οποίες –τουαλέτες- είναι εξοπλισμένες με ντουζιέρες σε πολύ καλή κατάσταση. Η συνολική επιφάνεια των χώρων είναι 100 m².

11. Στο εξωτερικό των κελιών, υπάρχει μία εγκατάσταση κλιματισμού στο πάτωμα που ικανοποιεί πλήρως τις ανάγκες

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

των κρατουμένων για θέρμανση και για ψύξη του αέρα. Ο αερισμός των κελιών διασφαλίζεται από το σύστημα εξαερισμού που είναι εγκατεστημένο στην οροφή. Καθαρός αέρας και φυσικό φως μπαίνουν από τα παράθυρα που είναι τοποθετημένα κοντά στη θέση του φύλακα, από τα παράθυρα των τουαλετών, τα οποία είναι εξοπλισμένα με κάγκελα, καθώς και από τον διάδρομο που οδηγεί προς τους άλλους χώρους του αστυνομικού τμήματος και προς την πόρτα ασφαλείας, που είναι τοποθετημένη μέσα στον διάδρομο που ενώνει τα δύο κελιά.

12. Οι κρατούμενοι διαθέτουν κλινοστρωμνή. Οι χώροι της κράτησης απολυμαίνονται τακτικά (από το 10^ο λόχο των ενόπλων δυνάμεων) και καθημερινά χορηγούνται προϊόντα καθαρισμού στους κρατούμενους για να καθαρίσουν τους χώρους υπό την εποπτεία του φύλακα. Οι κρατούμενοι επιτρέπεται να διαθέτουν μία μικρή ραδιοφωνική συσκευή, χωρίς ακουστικά, με ενσωματωμένη κεραία για λόγους ασφαλείας. Τους επιτρέπεται επίσης να έχουν βιβλία, περιοδικά κλπ.

13. Πάντα κατά την Κυβέρνηση, από τα αρχεία του Αστυνομικού Τμήματος των Σερρών προκύπτει ότι κατά την περίοδο των ογδόντα ημερών της κράτησης του προσφεύγοντος, ο αριθμός των κρατουμένων ήταν μεγαλύτερος από το κανονικό δυναμικό των δεκαοκτώ ατόμων, μόνο συνολικά για δεκατέσσερις ημέρες, που συχνά δεν ήταν συνεχόμενες: στις 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13 και 15 Ιανουαρίου, την 1^η Φεβρουαρίου και στις 6, 7, 8, 9 και 13 Μαρτίου 2010.

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ

Α. Το Εθνικό δίκαιο

14. Το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ορίζει:

1. Ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή, ασκεί τις προβλεπόμενες στον "Σωφρονιστικό Κώδικα" αρμοδιότητες του και μεριμνά για την έκτιση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφάλειας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, του Ποινικού Κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση ποινών.

2. Για την άσκηση των κατά την παρ. 1 αρμοδιοτήτων του, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών επισκέπτεται τη φυλακή, τουλάχιστον μια φορά την εβδομάδα. Κατά τις επισκέψεις αυτές δέχεται κρατούμενους που έχουν ζητήσει ακρόαση.

15. Το άρθρο 66 § 6 του Προεδρικού Διατάγματος 141/1991 που αφορά τις αρμοδιότητες των οργάνων και τον τρόπο δράσης του προσωπικού του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης (...) ορίζει τα εξής:

«Στα αστυνομικά κρατητήρια δεν επιτρέπεται η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων, που προορίζονται για Σωφρονιστικό Κατάστημα, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν την μεταγωγή χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας μεταγωγή και παράδοση σ' αυτό.»

Β. Οι διαπιστώσεις του Συνήγορου του Πολίτη της Ελληνικής Δημοκρατίας

1. Η έκθεση του Συνήγορου του Πολίτη της Ελληνικής Δημοκρατίας, της 11^{ης} Μαΐου 2007, με τίτλο «Διαμονή

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

στα κρατητήρια της αστυνομίας των κρατουμένων με ποινικές καταδίκες»

16. Μεταξύ 15 και 16 Μαρτίου 2007, ο Συνήγορος του Πολίτη της Ελληνικής Δημοκρατίας πραγματοποίησε επίσκεψη στη Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης για την μεταγωγή των κρατουμένων, προκειμένου να εξετάσει, μεταξύ άλλων, τις συνθήκες κράτησης.

17. Ο Συνήγορος του Πολίτη σημείωσε την σημαντική αύξηση των κρατουμένων στα κρατητήρια των Αστυνομικών Τμημάτων της Θεσσαλονίκης από το 2005. Ειδικότερα, επεσήμανε τον μεγάλο αριθμό των αλλοδαπών, για τους οποίους εκκρεμούσε διαδικασία απέλασης. Πρόσθεσε, ότι αυτοί κρατούνταν στα κρατητήρια της Αστυνομίας, για περιόδους που κυμαίνονταν από δέκα ημέρες, μέχρι και τρεις μήνες. Σημείωσε ότι, η υποδομή της Υποδιεύθυνσης Αστυνομίας της Θεσσαλονίκης και, εν γένει, των αστυνομικών τμημάτων δεν ήταν εκείνη των σωφρονιστικών καταστημάτων και ότι, κατά συνέπεια, τα αστυνομικά κρατητήρια προσφέρονταν μόνο για κράτηση πολύ μικρής διάρκειας. Ο Συνήγορος του Πολίτη παρέπεμψε σε ένα έγγραφο των αστυνομικών αρχών (με αριθμό 1026/5/22/1-θ/30.3.2007), όπου αναγνώριζε την έλλειψη επαρκούς χώρου εντός των αστυνομικών κρατητηρίων, την πλήρη απουσία χώρου προαυλισμού, την ύπαρξη προβλημάτων υγιεινής και προβλημάτων ασφάλειας καθώς και ανεπάρκεια στην παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Επιπλέον, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε την έλλειψη υποδομής για την σίτιση των κρατουμένων. Επεσήμανε ότι, αντί να τους διανέμονται γεύματα, ο κάθε κρατούμενος λάμβανε από τις

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

αρχές το ποσό των 5,87 ευρώ ημερησίως. Κατά την γνώμη του Συνήγορου του Πολίτη, το εν λόγω ποσό δεν ήταν πάντα επαρκές, δεδομένου ότι εξαρτάτο από την τιμολόγηση των πιάτων, που προσέφερε το εστιατόριο που παρείχε, κατ' αποκλειστικότητα τα γεύματα στους χώρους κράτησης.

18. Ο Συνήγορος του Πολίτη κατέληξε στο συμπέρασμα, ότι η κράτηση σε αστυνομικά κρατητήρια για παρατεταμένη περίοδο συνιστά παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Συνέστησε στις αρμόδιες αρχές, να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο, για φυσική άσκηση και επαρκή σίτιση, το συντομότερο δυνατόν, σε όποιον κρατείται για περισσότερες από είκοσι τέσσερις ώρες.

2. Η επιστολή που εστάλη στις 13 Μαΐου 2009 από τον Συνήγορο του Πολίτη της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, με τίτλο «Διαμονή στους χώρους της αστυνομίας των κρατουμένων με ποινικές καταδίκες»

19. Ο Συνήγορος του Πολίτη υπενθύμισε στο Υπουργείο την έκθεση του με ημερομηνία 11^{ης} Μαΐου 2007 και υπογράμμισε, εκ νέου, το πρόβλημα των παρατεταμένων διαμονών των κρατουμένων στα κρατητήρια της αστυνομίας. Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, αυτό το πρόβλημα φαινόταν να είναι εντονότερο στη Βόρειο Ελλάδα, εξαιτίας της αδυναμίας της φυλακής της Θεσσαλονίκης, να δεχθεί μεγαλύτερο αριθμό κρατουμένων. Ο Συνήγορος του Πολίτη, προσδιορίζει ότι, από το Μάιο του 2007, ενώ πέρασαν δύο χρόνια, οι εν λόγω συνθήκες κράτησης δεν βελτιώθηκαν. Σημείωσε ότι η κατάσταση ήταν κρίσιμη, τόσο για τους κρατούμενους, όσο και για τους αστυνομικούς, διευκρινίζοντας ότι αυτό εξάλλου

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

επιβεβαιώθηκε από μία έκθεση της Αστυνομικής Διεύθυνσης της Ημαθίας. Πρόσθεσε, ότι είχε ήδη γίνει αποδέκτης καταγγελιών σχετικά με αυτό το θέμα, εκ μέρους του Δικηγορικού Συλλόγου της Θεσσαλονίκης και της Ελληνικής Λίγκας Ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επεσήμανε, επίσης ότι μία ομάδα κρατουμένων άρχισε απεργία πείνας. Εν κατακλείδι, ζήτησε από το Υπουργείο να λάβει γρήγορα όλα τα αναγκαία μέτρα, για την επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος.

III. ΟΙ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

20. Η 12^η Γενική Έκθεση δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (ΕΠΒ), της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2002, ορίζει τα εξής:

« 47. Η κράτηση από τις αστυνομικές αρχές είναι (ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι) σχετικά μικρής διάρκειας. Παρόλα αυτά, οι συνθήκες κράτησης στα κελιά της αστυνομίας πρέπει να πληρούν ορισμένες βασικές απαιτήσεις.

Όλα τα κελιά της αστυνομίας θα πρέπει να είναι καθαρά και να έχουν λογικό μέγεθος για τον αριθμό των ατόμων που συνηθίζουν να στεγάζουν και να έχουν επαρκή φωτισμό (δηλ. αρκετό για διάβασμα, με εξαίρεση της περιόδου ύπνου). Κατά προτίμηση τα κελιά θα πρέπει να έχουν φυσικό φως. Επιπλέον, τα κελιά θα πρέπει να είναι εξοπλισμένα με μέσα ξεκούρασης (π.χ. σταθερή καρέκλα ή πάγκο) και σε κρατούμενους υποχρεωμένους να διανυκτερεύσουν, θα πρέπει να παρέχεται καθαρό στρώμα και καθαρές κουβέρτες. Οι κρατούμενοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες εγκαταστάσεις τουαλέτας υπό αξιοπρεπείς συνθήκες και να παρέχονται επαρκείς τρόποι να

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

πλυθούν. Θα πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση σε πόσιμο νερό και να τους παρέχεται τροφή σε κατάλληλες ώρες, περιλαμβανομένου τουλάχιστον ενός πλήρους γεύματος (δηλ. κάτι πιο ουσιώδες από ένα σάντουιτς) καθημερινά. Σε άτομα που κρατούνται για 24 ώρες ή περισσότερο, θα πρέπει όσο είναι δυνατό, να προσφέρονται υπαίθριες ασκήσεις καθημερινά.»

21. Η έκθεση της ΕΠΒ της 17^{ης} Νοεμβρίου 2010, σχετικά με την επίσκεψη που έγινε στην Ελλάδα τον Σεπτέμβριο του 2009, δεν περιλαμβάνει αρνητικά σχόλια που αφορούν το Αστυνομικό Τμήμα Σερρών.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

22. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι υπήρξε θύμα απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης λόγω των συνθηκών κράτησης. Επικαλείται το άρθρο 3 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει :

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.»

Α. Επί του Παραδεκτού

23. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι αυτό το αίτημα δεν είναι πρόδηλα αβάσιμο, κατά την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απόρριψης ως απαράδεκτο. Επομένως αρμόζει να κηρυχθεί ως παραδεκτό.

Β. Επί της Ουσίας

24. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι τα κρατητήρια του εν λόγω Αστυνομικού Τμήματος έχουν συμμορφωθεί, σε

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ικανοποιητικό βαθμό, προς τις κανονιστικές απαιτήσεις ασφαλείας και υγιεινής. Σύμφωνα με την Κυβέρνηση, κατά το μεγαλύτερο μέρος της κράτησης του προσφεύγοντος, ο συνολικός αριθμός κρατουμένων αντιστοιχούσε στην δυναμικότητα των χώρων και όλες οι υποδομές ήταν ικανοποιητικές. Κατά την ίδια περίοδο, κανένας κρατούμενος δεν είχε προσβληθεί από κάποια μεταδοτική ασθένεια και ο προσφεύγων δεν κατήγγειλε ποτέ, ότι υπέφερε από κάποιο πρόβλημα υγείας. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι ο προσφεύγων δεν ισχυρίζεται και δεν αποδεικνύει, ότι το ποσό των 5,87 ευρώ που χορηγούνταν για τα ημερήσια έξοδα διατροφής του, αποτελούσε το μόνο μέσο που είχε για να επιβιώσει. Ο ενδιαφερόμενος επίσης δεν κατήγγειλε ποτέ τις συνθήκες της κράτησής του στην Διεύθυνση του Αστυνομικού Τμήματος, ούτε εξέφρασε στους αστυνομικούς οποιαδήποτε επιθυμία, να λάβει κάποιες άλλες προμήθειες εκτός από τις προβλεπόμενες.

25. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επιπλέον, ότι η απόδειξη πως οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος, δεν έπεσαν ποτέ κάτω από τα ελάχιστα πρότυπα σοβαρότητας που αφορούν την κράτηση, προκύπτει από το ότι αυτός, παρόλο που αντιπροσωπεύεται από δικηγόρο, κατήγγειλε αυτές τις συνθήκες στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Σερρών, βάσει του άρθρου 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, στις 11 Μαρτίου 2010, δηλαδή μόνο τέσσερις ημέρες πριν από την μεταγωγή του στην φυλακή της Θεσσαλονίκης.

26. Ο προσφεύγων ανταπαντά, ότι και μόνο το γεγονός της κράτησής του, μετά την εξέτασή του, στο κρατητήριο αστυνομικού τμήματος για τρεις μήνες περίπου, αποτελεί

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης. Προσδιορίζει ότι, κατά τη διάρκεια της κράτησής του, καμία σωματική άσκηση και καμία ψυχαγωγική δραστηριότητα, δεν ήταν δυνατές. Ότι το ποσό των 5,87 ευρώ που του χορηγούνταν ημερησίως, δεν επαρκούσε για την πληρωμή των τριών καθημερινών γευμάτων. Ότι έλαβε σπανιότατα προϊόντα υγιεινής, όπως σαπούνι, οδοντόκρεμα ή χαρτί υγείας. Ότι δεν υπήρχε καθαρός αέρας, ούτε φυσικό φως μέσα στο κελί και ότι ο αέρας και το φως, που έρχονταν από τον διάδρομο ή από το παράθυρο των τουαλετών, δεν ήταν επαρκή, σύμφωνα με τα εφαρμοστέα πρότυπα. Ότι κατά τη διάρκεια δεκατεσσάρων εκ των ημερών της κράτησής του – γεγονός που το αποδεχόταν και η Κυβέρνηση -, στο κελί διέμενε υπερβολικά μεγάλος αριθμός ατόμων και ότι κάποιοι κρατούμενοι, ανάμεσα στους οποίους ήταν και αυτός, έπρεπε να κοιμηθούν κατά γης.

27. Το Δικαστήριο επισημαίνει εκ νέου, ότι το άρθρο 3 της Σύμβασης καθιερώνει μία από τις βασικότερες αρχές των δημοκρατικών κοινωνιών. Υπενθυμίζει ότι αυτή η διάταξη απαγορεύει με απόλυτους όρους τα Βασανιστήρια και την Απάνθρωπη ή Ταπεινωτική Μεταχείριση ή Τιμωρία, όποιες και αν είναι οι συνθήκες και οι δολοπλοκίες του θύματος (βλέπε παραδείγματος χάριν την *Labita κατά της Ιταλίας* [GC], υπ' αριθμό 26772/95, § 119, CEDH 2000-IV).

28. Εν συνεχεία υπενθυμίζει, ότι μία περίπτωση ταπεινωτικής μεταχείρισης, για να υπάγεται στο άρθρο 3, πρέπει να διαθέτει έναν ελάχιστο βαθμό σοβαρότητας. Η εκτίμηση αυτού του ελάχιστου βαθμού κατ' ουσίαν, είναι σχετική και εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

εξεταζόμενης υπόθεσης, κυρίως από τη διάρκεια της ταπεινωτικής μεταχείρισης και των επιπτώσεών της στην σωματική ή στην ψυχική υγεία, καθώς επίσης μερικές φορές από το φύλο, την ηλικία, την κατάσταση της υγείας του θύματος (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Van der Ven κατά Ολλανδίας*, υπ' αριθμό 50901/99, § 47, CEDH 2003-II).

29. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης, ότι τα στερητικά μέτρα κατά της ελευθερίας συνοδεύονται αναπόφευκτα από πόνο και από ταπείνωση. Εάν πρόκειται για ένα αναπόφευκτο γεγονός, το οποίο αφ' εαυτού δεν προκαλεί παραβίαση του άρθρου 3, αυτή η διάταξη επιβάλλει τουλάχιστον στο Κράτος, να βεβαιωθεί, ότι κάθε άτομο κρατείται υπό συμβατές με τον σεβασμό προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια συνθήκες, ότι οι πρακτικές λεπτομέρειες της κράτησής του δεν του προκαλούν απόγνωση ή τόσο έντονη δοκιμασία, ώστε να υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο πόνου που είναι εγγενής σε ένα τέτοιου είδους μέσον, λαμβάνοντας υπόψη τις πρακτικές απαιτήσεις της φυλάκισης, η υγεία του και η ευημερία του να εξασφαλίζονται με κατάλληλο τρόπο (*Kudła* υπ' αριθμό 30210/96, §§ 92-94, CEDH 2000-XI) και *Ramirez Sanchez κατά της Γαλλίας* [GC], υπ' αριθμό 59450/00, § 119, CEDH 2006-IX).

30. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τέλος, ότι είχε την ευκαιρία να εκδώσει αποφάσεις κατ' επανάληψη, σχετικά με τις συνθήκες κράτησης, κατά τη διάρκεια μεγάλων χρονικών περιόδων σε κρατητήρια αστυνομικών τμημάτων της Ελλάδος (*Kaja κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 32927/03, 27 Ιουλίου 2006: 3 μήνες • *Βαφειάδης κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

24981/07, 21 Ιουλίου 2009: 97 ημέρες• *Σιάσιος και λοιποί κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 30303/07, 4 Σεπτεμβρίου 2009: μεταξύ 2 και 3 μηνών• *Shuvaen κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 8249/07, 29 Οκτωβρίου 2009: 3 μήνες και 8 ημέρες• *Tabesh κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 8256/07, 26 Νοεμβρίου 2009: 3 μήνες• *Ευφραιμίδη κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 33225/08, 21 Ιουνίου 2011: 3 μήνες• *Ibram κατά της Ελλάδος*, υπ' αριθμό 39606/09, 25 Οκτωβρίου 2011: 4 μήνες και 5 ημέρες).

31. Σε αυτές τις υποθέσεις, το Δικαστήριο αποφάνθηκε την παραβίαση του άρθρου 3. Θεώρησε, γενικά, ότι τα κρατητήρια των Αστυνομικών Τμημάτων, εκ φύσεως δεν ήταν κατάλληλοι χώροι για κρατήσεις μακράς διάρκειας, όσο οι διάρκειες κρατήσεων που επιβλήθηκαν στους προσφεύγοντες. Δεδομένου ότι, παρόλο που παρείχαν αποδεκτές συνθήκες για σύντομη κράτηση (*Σιάσιος και λοιποί κατά της Ελλάδος*, που προαναφέρθηκε, §§ 31-32), τα εν λόγω κρατητήρια δεν ήταν προσαρμοσμένα σε εγκλεισμό μεγαλύτερης διάρκειας, εφόσον δεν προσέφεραν εξωτερικό χώρο για προαυλισμό ή για σωματική άσκηση, ούτε δομή εσωτερικής εστίασης, ούτε ραδιοφωνική συσκευή ή τηλεόραση που επιτρέπουν μία επαφή με τον εξωτερικό κόσμο.

32. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι αυτές οι διαπιστώσεις, κατ' αναλογία, ισχύουν και στην κρινόμενη υπόθεση. Σημειώνει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε σε ένα αστυνομικό τμήμα από τις 24 Δεκεμβρίου 2009 έως τις 15 Μαρτίου 2010, δηλαδή περίπου για ογδόντα ημέρες. Επομένως, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, ο ενδιαφερόμενος δεν μπόρεσε να προαυλιστεί ή να κάνει κάποια σωματική άσκηση, ελλείψει προβλεπόμενου

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

χώρου γι' αυτό το σκοπό. Εκτός αυτού, το Δικαστήριο εκτιμά ότι τα λίγα μέσα που διέθετε για να τραφεί, δεν ήταν ικανά για να του εξασφαλίσουν μία κατάλληλη και επαρκή ημερήσια διατροφή, επειδή επιπλέον αυτού, η τροφή έπρεπε να παραγγέλλεται σε εστιατόρια, που είχαν τις τιμές της αγοράς. Αυτές οι δύο εκτιμήσεις, που επίσης υπάρχουν στις προαναφερθείσες αποφάσεις, είχαν συντελέσει, κατά ένα μεγάλο μέρος στη θεμελίωση της διαπίστωσης του Δικαστηρίου για την παραβίαση του άρθρου 3.

33. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει επιπλέον ότι, αν και η έκθεση που συντάχθηκε την 17^η Νοεμβρίου 2010 από την ΕΠΒ μετά την πραγματοποίηση της επίσκεψής της στο Αστυνομικό Τμήμα των Σερρών δεν περιέχει αρνητικά σχόλια όσον αφορά τις συνθήκες κράτησης σε αυτό τον τόπο (παράγραφος 21 παραπάνω), υπάρχουν όμως ακόμα δύο παράγοντες, οι οποίοι από τη φύση τους επιδείνωναν τις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος, κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου των ογδόντα ημερών: αφενός, στα κελιά υπήρχε υπερπληθυσμός κατά τη διάρκεια δεκατεσσάρων ημερών, επομένως ο αριθμός των υπαρχόντων κλινών δεν ήταν επαρκής για όλους τους κρατούμενους, γεγονός που συνεπάγεται ότι οι συνθήκες υγιεινής θα επιβαρύνονταν από αυτό• αφετέρου, δεν διέθεταν παράθυρα και το φυσικό φως μπορούσε να εισχωρήσει μόνο από τον διάδρομο, τα παράθυρα των τουαλετών και την έξοδο κινδύνου που βρισκόταν στον διάδρομο.

34. Όσον αφορά τον ισχυρισμό της Κυβέρνησης, σύμφωνα με τον οποίο, το γεγονός ότι ο προσφεύγων καθυστέρησε να κάνει

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

χρήση της προσφυγής, που προβλέπεται από το άρθρο 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, αποδεικνύει ότι οι συνθήκες κράτησής του δεν τον ενοχλούσαν τόσο, όσο ισχυρίζεται τώρα, το Δικαστήριο μπορεί μόνο να διατυπώσει εκ νέου τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε σχετικά με αυτό το ζήτημα στην προαναφερθείσα Απόφαση *Ibram* (§ 34): το εναγόμενο Κράτος δεν μπορεί να απαλλαχθεί από την ευθύνη του για τις συνθήκες κράτησης, με το να απαιτεί από τον προσφεύγοντα να ενεργήσει γρήγορα, για να αποφύγει μία κατάσταση που έχει δημιουργηθεί από την αμέλεια των αρχών ή από τις ατέλειες του συστήματος που επιτρέπει την κράτηση εντός των αστυνομικών κρατητηρίων. Το Δικαστήριο συμπληρώνει ότι, ακόμη κι αν η Απόφαση *Ibram* αφορούσε καταδικασμένους με ποινικές καταδίκες, εντούτοις αυτές οι επισημάνσεις ισχύουν και για την περίπτωση κατηγορουμένων όπως ο προσφεύγων. Σημειώνει εξάλλου, ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έλαβε ποτέ απάντηση από τον Εισαγγελέα στο αίτημά του της 11^{ης} Μαρτίου 2010, έτσι δεν αποδεικνύεται, ότι η μεταγωγή του προσφεύγοντος επήλθε συνεπεία αυτού του αιτήματος.

35. Τέλος, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το άρθρο 66 § 6 του Προεδρικού Διατάγματος 141/1991 ορίζει, ότι η κράτηση υποδίκων ή καταδίκων στα αστυνομικά κρατητήρια δεν επιτρέπεται, με εξαίρεση τον απολύτως αναγκαίο πριν τη μεταγωγή χρόνο και εφόσον δεν είναι δυνατή η απευθείας μεταγωγή και παράδοση σε αυτό (παράγραφος 15 παραπάνω).

36. Έχοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η κράτηση του προσφεύγοντος για ογδόντα ημέρες στα κρατητήρια του αστυνομικού τμήματος των Σερρών,

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ερμηνεύεται ως ταπεινωτική μεταχείριση, κατά την έννοια του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Επομένως υπήρξε παραβίαση της εν λόγω διάταξης.

Π. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

37. Σύμφωνα με τα όσα ορίζει το άρθρο 41 της Σύμβασης, Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους, δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.

Α. Βλάβη

38. Ο προσφεύγων ζητεί 10.000 ευρώ (EUR) για ηθική βλάβη.

39. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει, ότι η πιθανή διαπίστωση παραβίασης θα αποτελούσε επαρκή δίκαιη ικανοποίηση. Υπογραμμίζει ότι η χορήγηση υπέρογκων ποσών σε ένα άτομο για ηθική βλάβη, περιορίζει τα κονδύλια, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επίλυση των προβλημάτων, από τα οποία πηγάζουν κάποιες παραβιάσεις, μία εκ των οποίων είναι και αυτή της κρινόμενης υπόθεσης. Προσθέτει ότι αυτός ο λόγος είναι ακόμη ρεαλιστικότερος, κατά την παρούσα οικονομική κατάσταση της Ελλάδας, και επικαλούμενη αυτόν καλεί το Δικαστήριο, να τον λάβει υπόψη του κατά την αξιολόγηση των απαιτήσεων του προσφεύγοντος.

40. Το Δικαστήριο κρίνει, ότι οι λόγοι που το οδήγησαν στο να αποφασίσει για την υπό κρίση υπόθεση την παραβίαση των

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

άρθρων 3 και 5 § 4 της Σύμβασης είναι, ότι προκλήθηκε επιβάρυνση και πόνος στον προσφεύγοντα. Επομένως θα πρέπει να του χορηγηθούν 6.500 EUR για ηθική βλάβη.

B. Έξοδα και Δικαστικές δαπάνες

41. Ο προσφεύγων ζητεί ομοίως 2.500 ευρώ για έξοδα και δικαστικές δαπάνες, που έκανε στο Δικαστήριο.

42. Η Κυβέρνηση εκτιμά, ότι αυτό το ποσό είναι υπερβολικό και δηλώνει πρόθυμη, να χορηγήσει 1.000 ευρώ.

43. Βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου, είναι δυνατό να επιδικασθούν τα έξοδα και οι δικαστικές δαπάνες, μόνο εάν αποδειχθεί η πραγματικότητα, η αναγκαιότητα και ο εύλογος χαρακτήρας του ύψους τους. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη τα έγγραφα που έχει στην κατοχή του και τη νομολογία, το Δικαστήριο θεωρεί ότι είναι εύλογο, να επιδικάσει στον προσφεύγοντα το ποσό των 1.000 ευρώ γι' αυτό το σκοπό.

44. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον, να προσαρμόσει το ποσοστό των τόκων υπερημερίας στο ποσοστό του επιτοκίου της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή,

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης,

3. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει, να καταβάλλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών, από την ημέρα που η απόφαση θα καταστεί οριστική, σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2

ΥΠΟΘΕΣΗ Π. ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

της Σύμβασης, τα εξής ποσά:

- ι. 6.500 (έξι χιλιάδες πεντακόσια) ευρώ πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται για φόρους, για ηθική βλάβη,
 - ιι. 1.000 (χίλια) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται για φόρους, για τα έξοδα και τις δικαστικές δαπάνες,
- β) ότι από την εκπνοή της εν λόγω προθεσμίας και ως την καταβολή τους, αυτά τα ποσά θα προσαυξάνονται με απλό τόκο, βάσει του ποσοστού του επιτοκίου της διευκόλυνσης οριακής χρηματοδότησης της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένου κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα της δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως την 13^η Νοεμβρίου 2014, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

Søren Prebensen	Mirjana	Lazarova
Ασκών	καθήκοντα	Trajkovska
Αναπληρωτή Γραμματέα		Πρόεδρος

Πιστή μετάφραση στην ελληνική από το συνημμένο έγγραφο στη γαλλική. Αθήνα, 3/12/2014.

Η μεταφράστρια Δέσποινα Κοκολάκη.